

УДК 342.72

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.4.8>

В. В. Масалітін

аспірант кафедри цивільного, адміністративного та фінансового права
Класичного приватного університету

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Дослідження присвячене комплексному аналізу сучасного розуміння та реалізації адміністративних прав та обов'язків громадян України в умовах сучасної правової системи. У роботі досліджується еволюція адміністративних прав та обов'язків у контексті триваючих демократичних реформ, цифровізації публічних послуг та євроінтеграційних процесів.

У дослідженні розглядається сучасний стан адміністративних прав та обов'язків громадян України, аналізуються як теоретичні засади, так і практичні аспекти їх реалізації. Особлива увага приділяється трансформації традиційних адміністративних відносин між громадянами та державними органами в світлі сучасних технологічних досягнень та соціальних змін. Досліджується вплив нових форм взаємодії громадян з органами влади, зокрема через цифрові платформи та електронні послуги, на ефективність реалізації адміністративних прав та виконання обов'язків.

Робота містить ґрунтовний аналіз проблемних аспектів сучасного стану адміністративно-правового регулювання прав та обов'язків громадян, включаючи питання доступності адміністративних послуг, ефективності механізмів захисту прав громадян та забезпечення виконання їхніх обов'язків. Досліджуються особливості впровадження електронного урядування та його вплив на реалізацію адміністративних прав та обов'язків громадян.

Значна увага приділяється аналізу міжнародного досвіду та можливостей його адаптації в українських реаліях, зокрема в контексті європейської інтеграції. У роботі розглядаються перспективні напрямки вдосконалення нормативно-правової бази та адміністративних процедур, спрямованих на підвищення ефективності реалізації прав та виконання обов'язків громадян.

Дослідження пропонує комплексні рекомендації щодо модернізації системи адміністративно-правового регулювання, включаючи пропозиції щодо вдосконалення законодавства, оптимізації адміністративних процедур та посилення механізмів захисту прав громадян. Результати дослідження мають практичне значення для розвитку адміністративного права та вдосконалення діяльності органів державного управління.

Ключові слова: адміністративні права, адміністративні обов'язки, громадяни України, публічне управління, електронне урядування, адміністративна реформа, правове регулювання, цифровізація, адміністративні послуги, захист прав громадян.

Постановка проблеми: В умовах стрімкого розвитку суспільних відносин та євроінтеграційних процесів в Україні особливої актуальності набуває питання модернізації системи адміністративних прав та обов'язків громадян. Сучасні виклики, пов'язані з цифровізацією державного управління, реформуванням системи надання адміністративних послуг та трансформацією взаємовідносин між громадянами і державою, вимагають нового

погляду на адміністративно-правовий статус громадян України. Особливої уваги потребує переосмислення традиційних підходів до розуміння адміністративних прав та обов'язків у контексті впровадження електронного урядування та адаптації національного законодавства до європейських стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти адміністративних прав та обов'яз-

ків громадян України досліджували вчені в галузі адміністративного права, а саме: В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, В.К. Колпаків, Т.О. Коломоєць, Р.С. Мельник, С.Г. Стеценко, В.П. Тимошук. Питання модернізації адміністративно-правового статусу громадян в умовах цифровізації розглядали О.В. Кузьменко, Д.В. Приймаченко, О.П. Рябченко. Проблеми адаптації національного адміністративного законодавства до стандартів ЄС досліджували І.П. Голосніченко, Є.В. Додін, Р.А. Калюжний. Однак, враховуючи динамічність розвитку суспільних відносин та впровадження нових форм взаємодії громадян з органами державної влади, виникає необхідність у комплексному дослідженні сучасного розуміння адміністративних прав та обов'язків громадян України.

Метою статті є комплексне дослідження сучасного стану та перспектив розвитку системи адміністративних прав та обов'язків громадян України в умовах цифрової трансформації суспільства та євроінтеграційних процесів, визначення основних напрямків її вдосконалення та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності реалізації адміністративно-правового статусу громадян в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Адміністративне право як фундаментальна галузь публічного права України відіграє визначальну роль у формуванні та регулюванні прав та обов'язків громадян у сфері публічного управління. В сучасних умовах розвитку української державності саме через призму адміністративного права реалізується більшість взаємодій між громадянином та державними органами, що робить його ключовим інструментом забезпечення правового статусу особи у публічній сфері. Особливість сучасного погляду на адміністративні права та обов'язки полягає в тому, що вони не лише встановлюють правовий статус громадян, але й визначають конкретні механізми їх реалізації, створюючи комплексну систему правових гарантій та адміністративних процедур. В умовах європейської інтеграції України адміністративні права та обов'язки громадян набувають нових характеристик, адаптуючись до європей-

ських стандартів публічного адміністрування та захисту прав людини.

Адміністративно-правовий статус громадянина України в контексті його прав та обов'язків є комплексним правовим інститутом, який відображає всю систему взаємовідносин особи з органами державної влади та місцевого самоврядування. В.Б. Авер'янов підкреслює, що цей статус характеризується динамічністю та багатоаспектністю, оскільки охоплює різноманітні сфери публічного життя – від виконання конституційних обов'язків до реалізації прав у сфері отримання адміністративних послуг [6].

В умовах стрімкої цифровізації державного управління особливої актуальності набуває проблема захисту прав громадян при отриманні електронних адміністративних послуг. Наразі в правовому регулюванні, передбаченому Законом України «Про адміністративні послуги», існує прогалина щодо чітких механізмів оскарження відмови в наданні електронних послуг. З метою посилення захисту прав громадян пропонується доповнити статтю 9 даного закону частиною 6 такого змісту: «Відмова у наданні електронної адміністративної послуги може бути оскаржена через електронний кабінет на порталі адміністративних послуг протягом 10 робочих днів. Суб'єкт надання адміністративних послуг зобов'язаний розглянути скаргу та надати мотивовану відповідь у такий самий строк. За порушення строків розгляду скарги посадові особи несуть дисциплінарну відповідальність».

Система адміністративної правосуб'єктності як основоположний елемент реалізації прав та обов'язків громадянина включає три взаємопов'язані компоненти: адміністративну правоздатність, дієздатність та деліктоздатність. Адміністративна правоздатність виникає з моменту народження особи та передбачає потенційну можливість мати права та нести обов'язки у сфері державного управління відповідно до ст. 21, 24 Конституції України [1]. Ю.П. Битяк зазначає, що особливістю адміністративної правоздатності є те, що вона не може бути обмежена волевиявленням особи чи діями державних органів, оскільки є невід'ємною властивістю право-

вого статусу громадянина згідно зі ст. 25 Конституції України [1].

Суттєвого вдосконалення потребує законодавство про захист персональних даних, особливо в контексті їх обробки в електронних реєстрах органів публічної влади. Закон України «Про захист персональних даних» не забезпечує достатніх гарантій контролю громадян за використанням їхніх даних. Пропонується внести зміни до частини 1 статті 8 цього закону та доповнити її наступними правами суб'єкта персональних даних: «отримувати інформацію про алгоритми автоматизованої обробки персональних даних; вимагати перегляду рішень, прийнятих виключно на підставі автоматизованої обробки; отримувати повідомлення про кожен випадок передачі персональних даних третім особам».

Адміністративна дієздатність, яка за загальним правилом настає з досягненням 16-річного віку згідно зі ст. 12 КУпАП, надає особі можливість самостійно реалізовувати свої права та виконувати обов'язки у сфері державного управління [4]. О.М. Бандурка наголошує, що законодавство передбачає можливість часткової адміністративної дієздатності для осіб молодшого віку в окремих сферах публічного адміністрування [8]. Зокрема, з 14 років особа має право на отримання паспорта громадянина України відповідно до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України» та може самостійно звертатися до органів державної влади з певних питань; з 16 років набуває повної адміністративної деліктоздатності та може нести відповідальність за адміністративні правопорушення.

Аналіз практики адміністративного судочинства, зокрема позиції Верховного Суду, виявляє суттєві проблеми у правовому регулюванні використання електронних доказів. Наприклад, відповідно до судової практики, роздруківки електронного листування не можуть вважатися електронними документами без електронного підпису (Постанова ВС від 11 червня 2019 року у справі № 904/2882/18, від 24 вересня 2019 року

у справі № 922/1151/18), а роздруківки інтернет-сторінок визнаються доказом лише якщо вони засвідчені власником відповідного інтернет-ресурсу або провайдером (Постанова ВС від 30 жовтня 2019 року у справі № 587/2051/18). Враховуючи це, пропонується доповнити статтю 44 Кодексу адміністративного судочинства України положеннями щодо особливостей подання та оцінки електронних доказів, зокрема, передбачити право учасників справи подавати електронні докази, засвідчені кваліфікованим електронним підписом, встановити їх рівну юридичну силу з письмовими доказами та визначити чіткий порядок засвідчення копій електронних доказів, включаючи роздруківки електронного листування та веб-сторінок.

У системі адміністративних прав та обов'язків громадян України особливе місце посідають права у сфері державного управління, які формують складну та багаторівневу структуру можливостей особи у взаємовідносинах з органами публічної влади. До фундаментальних прав належать: право на участь у формуванні органів державної влади та місцевого самоврядування, що реалізується через механізми публічної служби та участі у виборчому процесі відповідно до ст. 38 Конституції України [1] та Виборчого кодексу України; право на звернення до органів публічної влади, яке забезпечує можливість захисту своїх інтересів та вплив на прийняття управлінських рішень згідно зі ст. 40 Конституції України [1] та Законом України «Про звернення громадян»; право на доступ до публічної інформації, що гарантує прозорість та відкритість діяльності органів влади, закріплене у ст. 34 Конституції України [1] та Законі України «Про доступ до публічної інформації».

Діюча система електронних звернень громадян потребує модернізації через низку суттєвих недоліків. Зокрема, наразі відсутні спеціальні норми щодо електронних петицій на місцевому рівні, що обмежує можливості громадян щодо колективного вирішення локальних проблем. Хоча Закон України «Про звернення громадян» у статті 20 встановлює загальні терміни розгляду звернень (до одного

місяця або до 15 днів для звернень, що не потребують додаткового вивчення), проте відсутні специфічні положення щодо автоматичного підтвердження отримання саме електронних звернень органами влади, що створює невизначеність для громадян щодо початку перебігу строків розгляду їхніх звернень. Крім того, існуюча система не передбачає можливості відстеження статусу розгляду електронного звернення в режимі реального часу та не містить чітких вимог до формату електронної відповіді на звернення. Тому пропонується доповнити статтю 5 Закону України «Про звернення громадян» новою формою звернення – «електронною петицією місцевого рівня», а також внести зміни до статті 20 щодо запровадження автоматичного електронного підтвердження факту отримання звернення відповідним органом влади, створення системи онлайн-моніторингу стану розгляду звернення та встановлення стандартизованих вимог до електронних відповідей органів влади.

М.В. Костів підкреслює, що важливим елементом сучасного розуміння адміністративних прав та обов'язків є їх тісний зв'язок з процесами цифровізації державного управління. Це знаходить своє відображення у впровадженні електронних послуг, розвитку системи електронного урядування та створенні нових цифрових механізмів взаємодії між громадянами та державою відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги» та Закону України «Про електронні комунікації».

Система надання електронних довірчих послуг, незважаючи на детальне технічне регулювання засобів кваліфікованого електронного підпису та печатки у статті 19 Закону України «Про електронні довірчі послуги», потребує вдосконалення процедурних аспектів взаємодії між користувачами та надавачами послуг. Зокрема, доцільно розглянути можливість доповнення закону положеннями, які б встановлювали чіткі строки реагування на звернення користувачів щодо технічних збоїв у роботі засобів електронного підпису, детальний порядок інформування користувачів про планові технічні роботи чи позапланові збої в роботі сис-

тем, а також механізми оперативного відновлення доступу до електронних довірчих послуг у разі технічних неполадок. Важливим аспектом є також необхідність впровадження стандартизованої процедури сповіщення користувачів про закінчення строку дії їхніх кваліфікованих сертифікатів та спрощення процедури їх повторного отримання. Додатково варто передбачити створення єдиної інформаційної системи моніторингу якості надання електронних довірчих послуг, що дозволить оперативно виявляти та усувати технічні проблеми у роботі надавачів послуг. Це сприятиме підвищенню прозорості, надійності та якості надання електронних довірчих послуг.

Механізм забезпечення адміністративних прав та виконання обов'язків громадян представляє собою складну систему взаємопов'язаних правових, інституційних та процедурних гарантій, спрямованих на створення умов для повноцінної реалізації правового статусу особи у сфері державного управління. Правові гарантії включають норми Конституції України (статті 3, 8, 40, 55, 56, 59) [1], Кодексу адміністративного судочинства України (статті 2, 5, 6) [4], Закону України «Про звернення громадян», Закону України «Про адміністративні послуги», які встановлюють права громадян та механізми їх захисту. Т.О. Мацелик та Г.С. Тимчик наголошують на особливому значенні процесуальних гарантій, які визначають порядок реалізації прав та способи їх захисту в разі порушення.

Особливу роль у системі адміністративних обов'язків громадян України відіграють зобов'язання, пов'язані з дотриманням встановленого правового порядку та виконанням законних вимог органів державної влади. М.А. Бояринцева зазначає, що сучасне розуміння адміністративних обов'язків базується на принципі взаємної відповідальності держави та громадянина, де обов'язки є необхідною умовою забезпечення публічного порядку та належного функціонування системи державного управління [10]. До основних адміністративних обов'язків належать: дотримання Конституції та законів України, сплата податків і зборів, дотримання встановле-

них адміністративних процедур при взаємодії з органами влади, виконання законних вимог посадових осіб.

Адміністративні процедури як ключовий елемент реалізації прав та виконання обов'язків громадян у сфері державного управління представляють собою нормативно встановлений порядок послідовно здійснюваних дій органів публічної адміністрації. Система адміністративних процедур регламентується Законом України «Про адміністративну процедуру» та охоплює різноманітні сфери взаємодії громадян з державою.

Існує нагальна потреба вдосконалення процедури медіації в адміністративному процесі. Пропонується доповнити Кодекс адміністративного судочинства України новою статтею, яка б регламентувала порядок проведення медіації, права та обов'язки медіатора, строки проведення процедури та юридичну силу досягнутих домовленостей.

В умовах європейської інтеграції України особливого значення набуває впровадження європейських стандартів адміністративного права та публічного адміністрування в національну правову систему. Це передбачено статтями 114-1 та 115 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [2]. Важливим аспектом євроінтеграційних процесів є гармонізація українського законодавства з *acquis communautaire* ЄС у сфері регулювання адміністративних прав та обов'язків громадян, що регламентується Законом України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу».

Розвиток інформаційних технологій та впровадження електронного урядування суттєво впливають на реалізацію адміністративних прав та обов'язків громадян. Відповідно до Закону України «Про електронні комунікації» та Закону України «Про захист персональних даних», створюються нові механізми електронної взаємодії між громадянами та державою. Питання кібербезпеки та захисту прав громадян у цифровому просторі регулюються Законом України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України».

Актуальною проблемою залишається захист персональних даних громадян в електронних системах органів влади. Існуючі положення Закону України «Про захист персональних даних» не відповідають сучасним викликам цифровізації. Необхідно посилити відповідальність за незаконну обробку персональних даних в електронних реєстрах та встановити додаткові гарантії захисту прав суб'єктів персональних даних.

Важливим елементом механізму захисту адміністративних прав та законних інтересів громадян виступає система правового захисту, яка в сучасних умовах набуває все більш диверсифікованого характеру. Ключову роль тут відіграє адміністративне судочинство, що здійснюється відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України [4] та забезпечує судовий контроль за діяльністю публічної адміністрації. Поряд з традиційними судовими механізмами захисту, все більшого значення набувають альтернативні способи вирішення адміністративних спорів, зокрема медіація, що регулюється Законом України «Про медіацію» та дозволяє ефективно вирішувати конфлікти між громадянами та органами публічної влади в позасудовому порядку.

В контексті реформи децентралізації особливої актуальності набуває захист прав громадян на місцевому рівні, що забезпечується через механізми місцевого самоврядування шляхом діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема через роботу депутатів місцевих рад, постійних комісій, громадських слухань та місцевих ініціатив. Важливими інструментами такого захисту є право громадян на звернення до органів місцевого самоврядування, участь у громадських обговореннях проєктів рішень місцевої влади та можливість оскарження рішень органів місцевого самоврядування в судовому порядку відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Закону України «Про співробітництво територіальних громад». Така багаторівнева система захисту адміністративних прав створює необхідні умови для ефектної реалізації правового статусу громадян у сфері публічного управління.

Сучасний погляд на адміністративні права та обов'язки громадян України характеризується комплексним підходом, який враховує як традиційні механізми правового регулювання, так і нові форми взаємодії між громадянами та державою, зумовлені процесами цифровізації та європейської інтеграції. Це створює передумови для подальшого вдосконалення системи адміністративно-правового регулювання та підвищення ефективності захисту прав громадян у сфері публічного управління.

Висновки. Проведене дослідження сучасного погляду на адміністративні права та обов'язки громадян України дозволяє виявити ряд системних особливостей та запропонувати шляхи вдосконалення цієї сфери правового регулювання.

У результаті дослідження встановлено, що сучасна система адміністративних прав та обов'язків громадян характеризується комплексністю та багаторівністю. Ключовими елементами цієї системи виступають адміністративна правосуб'єктність, основні права у сфері публічного управління, система адміністративних обов'язків, механізми захисту прав та правові гарантії реалізації адміністративно-правового статусу. Особливу увагу привертає трансформація традиційних форм взаємодії між громадянами та органами публічної влади під впливом цифровізації, що проявляється у впровадженні електронних адміністративних послуг, розвитку системи електронного урядування та створенні нових цифрових механізмів комунікації, зокрема:

- в системі нормативно-правового регулювання взаємодії громадян з органами публічної влади. Встановлено, що сучасний стан адміністративного законодавства характеризується необхідністю суттєвого оновлення в умовах цифрової трансформації. Зокрема, Закон України «Про адміністративні послуги» потребує доповнення статті 9 частиною 6, яка має містити детальний механізм оскарження відмови у наданні електронних послуг через електронний кабінет, встановлювати 10-денний строк розгляду скарг, вимоги до мотивованої відповіді та чітку систему відповідальності посадових осіб за порушення процедури. Це забезпечить ефективний захист

прав громадян при отриманні електронних адміністративних послуг та створить дієві механізми контролю за діяльністю суб'єктів надання таких послуг;

- в системі надання електронних довірчих послуг. Виявлено необхідність вдосконалення процедурних аспектів взаємодії між користувачами та надавачами послуг через встановлення чітких строків реагування на технічні збої, впровадження стандартизованої процедури сповіщення про закінчення строку дії сертифікатів, створення єдиної системи моніторингу якості послуг та спрощення процедури повторного отримання кваліфікованих сертифікатів. Це сприятиме підвищенню надійності та ефективності системи електронних довірчих послуг;

- у сфері захисту персональних даних та інформаційних прав громадян. Доведено необхідність комплексного оновлення Закону України «Про захист персональних даних» в частині гарантій прав суб'єктів персональних даних при їх обробці в електронних реєстрах. Запропоновано внести зміни до частини 1 статті 8, доповнивши її правами щодо отримання інформації про алгоритми автоматизованої обробки даних, можливістю вимагати перегляду рішень, прийнятих на підставі такої обробки, та обов'язковістю повідомлення про передачу даних третім особам. Це дозволить забезпечити реальний контроль громадян за використанням їхніх персональних даних в умовах розвитку електронного урядування;

- в контексті децентралізації та місцевого самоврядування. Встановлено важливість розвитку механізмів захисту прав громадян на місцевому рівні через діяльність органів місцевого самоврядування, роботу депутатів місцевих рад, громадські слухання та місцеві ініціативи. Ключовими інструментами такого захисту визначено право на звернення до органів місцевого самоврядування, участь у громадських обговореннях та можливість оскарження рішень місцевої влади;

- у процесуальній сфері та системі правового захисту. Виявлено потребу вдосконалення адміністративного судочинства в частині використання електронних доказів та впровадження медіації. Пропону-

ється доповнити КАСУ положеннями, які б чітко регламентували порядок подання та оцінки електронних доказів, забезпечували їх рівну юридичну силу з письмовими доказами, а також встановлювали процедуру проведення медіації з визначенням прав та обов'язків учасників, строків та юридичних наслідків досягнутих домовленостей. Крім того, необхідно модернізувати систему електронних звернень через внесення змін до статті 5 Закону України «Про звернення громадян», запровадивши інститут електронних петицій місцевого рівня з чіткими механізмами їх розгляду та реалізації;

– в аспекті європейської інтеграції та цифрової трансформації. Встановлено, що подальший розвиток системи адміністративних прав та обов'язків громадян має відбуватися з урахуванням європейських стандартів публічного адміністрування та вимог цифрової епохи. Це вимагає комплексного підходу до оновлення законодавства, який би забезпечував баланс між впровадженням сучасних технологій та гарантуванням належного захисту прав особи у відносинах з органами публічної влади.

Такі конкретні зміни до законодавства дозволять усунути наявні прогалини в правовому регулюванні та забезпечити більш ефективний захист адміністративних прав громадян в умовах цифрової трансформації публічного управління. Зокрема, запропоновані доповнення до Закону України «Про адміністративні послуги», Закону України «Про захист персональних даних» та Кодексу адміністративного судочинства України сприятимуть створенню комплексної системи гарантій прав особи у відносинах з органами публічної влади.

В умовах європейської інтеграції України особливого значення набуває адаптація національного законодавства до європейських стандартів у сфері адміністративних прав та обов'язків. Це передбачає:

– повну гармонізацію з *acquis communautaire* ЄС в частині регулювання електронних адміністративних послуг та захисту персональних даних;

– впровадження європейських принципів належного урядування, зокрема прозорості, підзвітності та ефективності публічного адміністрування;

– подальший розвиток інституту адміністративної процедури з урахуванням досвіду країн ЄС щодо електронної взаємодії між громадянами та органами влади;

– удосконалення механізмів захисту прав громадян відповідно до практики Європейського суду з прав людини, особливо в частині забезпечення права на справедливий суд та ефективний засіб правового захисту.

Важливим елементом сучасного розуміння адміністративних прав та обов'язків є їх тісний зв'язок з процесами цифровізації державного управління. Впровадження електронних послуг та розвиток системи електронного урядування створюють нові можливості для реалізації прав громадян, але водночас вимагають розробки додаткових механізмів захисту та гарантій. Особливої уваги потребує забезпечення належного рівня кібербезпеки та захисту персональних даних при електронній взаємодії, що вимагає створення ефективної системи контролю та відповідальності в цій сфері. Це має включати:

– регулярний моніторинг стану захищеності електронних систем та реєстрів;

– впровадження сучасних технологій захисту інформації;

– встановлення чіткої відповідальності посадових осіб за порушення прав громадян при обробці їх персональних даних;

– створення ефективних механізмів відшкодування шкоди, завданої порушенням прав у цифровому середовищі.

Саме тому система юридичної відповідальності за порушення адміністративних обов'язків у сфері електронного урядування потребує модернізації в напрямку посилення її превентивної функції та забезпечення невідворотності покарання за адміністративні правопорушення. Це має включати:

– встановлення чітких критеріїв відповідальності за порушення порядку надання електронних адміністративних послуг;

– запровадження ефективного механізму моніторингу якості надання електронних послуг;

– посилення відповідальності за порушення строків розгляду електронних звернень громадян;

– вдосконалення процедури притягнення до відповідальності за порушення у сфері захисту персональних даних.

При цьому необхідно вдосконалити механізми відповідальності державних службовців за порушення прав громадян при наданні електронних послуг, що сприятиме підвищенню якості публічного управління та зміцненню довіри громадян до електронного урядування. Важливим елементом такого вдосконалення має стати запровадження системи постійного моніторингу якості надання електронних послуг та регулярної оцінки ефективності роботи державних службовців у цій сфері.

Проведене дослідження свідчить про те, що правове регулювання адміністративних прав та обов'язків громадян України перебуває у процесі активної модернізації, спрямованої на забезпечення ефективного балансу між інтересами держави та правами громадян. Сучасний етап розвитку характеризується впровадженням нових форм взаємодії між громадянами та державою, що створює необхідні передумови для подальшого вдосконалення механізмів реалізації адміністративних прав та обов'язків громадян України та підвищення ефективності їх правового захисту. Особливого значення набуває забезпечення прозорості та підзвітності діяльності органів публічної влади через розвиток електронних інструментів взаємодії та контролю, що відповідає європейським стандартам належного урядування та сприяє зміцненню демократичних засад публічного управління.

Список використаної літератури:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141 (редакція від 01.01.2020, підстава – 27-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 05.11.2024).
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Міжнародний документ від 21.03.2014 р. № 984_011. (Редакція від 30.11.2023). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 05.11.2024).
3. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. Ст. 43. (Редакція від 30.06.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення: 05.11.2024).
4. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35-36, 37. Ст. 446 (редакція від 19.10.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 05.11.2024).
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212-24) : Закон України від 07.12.1984 р. № 80731-X : станом на 25 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 05.11.2024).
6. Авер'янов В.Б. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2-х томах: Київ: Юридична думка, 2007. Т. 1: Загальна частина. 592 с.
7. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В.В. Галунько, Н.О. Армаш, П.І. Діхтієвський, О.В. Кузьменко та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2008. 446 с.
8. Бандурка О.М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: підручник. Харків: НУВС, 1998. 480 с.
9. Битяк Ю.П., Гаращук В.М., Дьяченко О.В. Адміністративне право України: підручник; за ред. Ю.П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
10. Бояринцева М.А. Адміністративно-правовий статус громадянина України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 Київ, 2005. 21 с.

Masalitin V. Modern view on administrative rights and duties of citizens of Ukraine

The research is devoted to a comprehensive analysis of the modern understanding and implementation of administrative rights and duties of Ukrainian citizens in the contemporary legal system. The paper examines the evolution of administrative rights and obligations in the context of ongoing democratic reforms, digitalization of public services, and European integration processes.

The study examines the current state of administrative rights and duties of Ukrainian citizens, analyzing both theoretical foundations and practical aspects of their implementation. Special attention is paid to the transformation of traditional administrative relationships between citizens and state bodies in light of modern technological advances and social changes. The research explores how new forms of interaction between citizens and government, particularly through digital platforms and e-services, affect the effectiveness of administrative rights implementation and fulfillment of duties.

The work includes a thorough analysis of problematic aspects in the current state of administrative and legal regulation of citizens' rights and duties, including issues of accessibility of administrative services, effectiveness of mechanisms for protecting citizens' rights, and ensuring the fulfillment of their obligations. The peculiarities of e-governance implementation and its impact on the realization of citizens' administrative rights and duties are examined.

Considerable attention is paid to analyzing international experience and possibilities for its adaptation in Ukrainian realities, particularly in the context of European integration. The paper examines promising directions for improving the regulatory framework and administrative procedures aimed at enhancing the effectiveness of citizens' rights implementation and duties fulfillment.

The research offers comprehensive recommendations for modernizing the system of administrative and legal regulation, including proposals for improving legislation, optimizing administrative procedures, and strengthening mechanisms for protecting citizens' rights. The research results have practical significance for the development of administrative law and improvement of public administration activities.

Key words: *administrative rights, administrative duties, citizens of Ukraine, public administration, e-governance, administrative reform, legal regulation, digitalization, administrative services, protection of citizens' rights.*